

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap
Område Landskapsutveckling

Prefab kontra naturlek

– förvaltarens perspektiv på anläggning och skötsel

Prefab versus natural playscapes

- the manager's perspective on construction and maintenance

Fanny Nordahl

Självständigt arbete/Examensarbete 15 hp
Landskapsingenjörsprogrammet
Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU
Alnarp 2011

Prefab kontra naturlek - förvaltarens perspektiv på anläggning och skötsel

Prefab versus natural playscapes - the manager's perspective on construction and maintenance

Fanny Nordahl

Handledare: Märit Jansson, SLU, område landskapsutveckling

Examinator: Tim Delshammar, SLU, område landskapsutveckling

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: C

Kurstitel: Examensarbete för landskapsingenjörer

Kurskod: EX0361

Program/utbildning: Landskapsingenjörsprogrammet

Ämne: Landskapsplanering

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsmånad och - år: Juni 2011

Omslagsbild: Fanny Nordahl

Serienamn: Självständigt arbete vid LTJ- fakulteten, SLU

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Lekplatser, förvaltning, prefabricerade lekplatser, Naturlekplatser

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för Landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap.
Område Landskapsutveckling

Förord

Detta är ett examensarbete på C-nivå, vilket omfattar 15 hp. Arbetet skrivs inom landskapsingenjörsprogrammet vid SLU. Betydelsen av lekplatsens utformning var ett ämne som jag upplevde som allt mer intressant att studera under mina år på Alnarp. Under arbetets gång har jag fått mycket hjälp. Utan denna stöttning hade arbetet blivit väldigt svårt att genomföra. Jag vill därför tacka alla de som har inspirerat mig under vägen. Tack till Stefan Lagerqvist och Mattias Thelander för att ni tog er tid att bidra med er viktiga kunskap inom lekplatsförvaltningen.

Speciellt tack till min handledare Märith Jansson som har hjälpt mig oerhört mycket genom arbetet.

Landskrona i juni 2011

Fanny Nordahl

Sammanfattning

Hur själva leken och barns utveckling påverkas av naturen och värdet av naturlekplatser har tidigare haft låg prioritet inom forskningen men är idag ett mycket diskuterat ämne. Genom att gamla planeringsnormer om avstånd, innehåll och storlek på lekplatserna har tagits bort finns en risk för att barns möjligheter till att leka utomhus minskar. Vikten av en säker lekplats har kommit att ta allt mer fokus.

För att studera de förändrade förutsättningarna för barns utomhuslek riktar sig därför detta arbete mot de skillnader i anläggning och skötsel som förvaltare upplever mellan naturlekplatsen och den prefabricerade lekplatsen. Inledningsvis gjordes en litteraturstudie över vad forskning och litteratur visar gällande barns lek. Detta följdes upp av två intervjuer med en förvaltare från Malmö kommun och en förvaltare från Sävsjö kommun.

Resultatet pekar mot att den största utmaningen för förvaltarna när det gäller både prefabricerade- och naturlekplatser var säkerheten. Vid naturlekplatser är vegetation ett viktigt element, vilket det inte är på samma sätt vid prefabricerade lekplatser. Buskage och annan vegetation är svåra att bedöma ur säkerhetssynpunkt och kan dessutom lätt bli tillhåll för ”skumma typer” och på så vis utgöra en upplevd risk för barn. Den prefabricerade lekplatsen upplevs som mer säker då den kan anläggas utan vegetation och av mer hållbara material. Förvaltarna ansåg dock att naturlekplatsen var billigare att anlägga men menade att säkerhetsarbetet var så krävande att man helst avstod från att anlägga dessa.

Från den 1 januari 1999 gäller en standardisering av lekredskap som är gemensam för många europeiska länder och som omfattar bland annat allmänna krav, underhåll och underlag. Denna standard kom att påverka förvaltarnas arbete med utformningen av lekplatser genom det ökade säkerhetsarbetet. Idag sätter säkerhetsarbetet stopp för många av de lekplatser som faktiskt efterfrågas, enkla lekplatser med naturliga inslag som stenar och stockar. Förvaltarna menar därför att man borde lyssna mer på vad barnen faktiskt vill ha på sin lekplats då det handlar om deras lek och utveckling. Detta kanske framförallt då barn inte leker med farligare saker än de klarar av.

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Mål och syfte.....	2
1.2 Avgränsning.....	2
1.3 Begrepp.....	2
1.4 Kunskapsbakgrund.....	3
1.4.1 Utomhuslek.....	3
1.4.2 Utformning av lekmiljön.....	4
1.4.2.1 Säkerhet.....	4
1.4.2.2 Regler.....	5
1.4.2.3 Förvaltningen.....	5
2 Metod och material	7
2.1 Metod.....	7
2.2 Analys.....	8
3. Resultat	9
3.1 Utbud.....	9
3.2 För- och nackdelar.....	9
3.3 Säkerhet.....	10
3.4 Tillgänglighet.....	10
3.5 Ekonomi.....	11
3.6 Organisation.....	11
3.7 Brukarna.....	12
4. Diskussion	13
4.1 För- och nackdelar.....	13
4.2. Säkerhet.....	13
4.3 Organisation.....	14
4.4 Skötsel med barns perspektiv.....	15
4.5 Metoddiskussion.....	15
5. Slutsats	17
6. Fortsatta studier	18
7. Litteraturförteckning	19

Bilagor

Bilaga 1. Intervjuguide

1 Inledning

Under 1960-talet utformades ett antal planeringsnormer gällande tillgången på lekplatser (Mårtensson, 2004; Schlyter, 1976) vilka inriktade sig främst på tre saker, avståndet till lekplatsen, storleken samt typ av utrustning (Schlyter, 1976). Detta bidrog till att kommunerna började anlägga allt fler lekplatser (Mårtensson, 2004). Då man mot slutet av 1980-talet tog bort dessa normer resulterade detta i att många kommuner tog bort delar av sitt lekplatsutbud. Ofta har man valt att satsa på färre men större lekplatser där även krav på säkerhet och tillgänglighet påverkat arbetet på olika sätt (Jansson, 2008) vilket kan ha bidragit till att barn har förlorat mycket av sin möjlighet till fri utomhuslek (Heurlin-Norinder, 2005).

Säkerhetsfrågor har kommit att dominera arbetet med lekplatser idag. På grund av det intensiva säkerhetsarbetet menar Moore et al. (1992) att man bör balansera säkerhetsaspekten med målen för att stimulera och ge barnen utmanande miljöer. Detta framförallt för att gynna barns utveckling (Moore et al, 1992; Malmö gatukontor, 2006) vilket gör arbetet för arkitekter, tillverkare och förvaltare enormt utmanande då de ska anlägga och sköta en lekplats.

Det är idag svårt att redovisa hur man bäst ska förvalta lekplatser eftersom förvaltarna har skilda åsikter (Jansson, 2008). Då de tidigare kraven på lekplatstillgång inte längre är relevanta för dagens planering och förvaltning har vissa kommuner istället upprättat planer för lekplatsernas utformning och antal, där även brukarnas åsikter i några fall fått inverka (Jansson, 2008). Jansson (2008) hävdar även att förvaltningen påverkats av ändrade vanor hos brukaren. Familjerna tillbringar allt mindre tid ute i naturen och själva besöket i naturen blir allt mer intensivt (Sandberg, 2009; Fjørtoft, 2004) då tidspressen blir allt större (Mårtensson, 2004). Själva aktiviteten kopplas till avkoppling, inte till vart den utförs om det så är i naturen eller inomhus (Mårtensson, 2004). Leken i naturen har minskat på grund av att 85 % av Sveriges befolkning bor i tätorterna där det finns begränsade grönytor är tillgängliga för barnen (Sandberg, 2009). Många av de naturområden som finns tillgängliga för människan att röra sig fritt byggs idag bort (Dahlgren et al., 2007). Den minskade fria rörelsen i naturen påverkar i sin tur hälsan i större utsträckning än man tidigare antagit (Wells, 2000). Därför bör förvaltarna fundera på hur de ska sköta befintliga buskage och annan vegetation som faktiskt är tillgängliga för barnen i staden för att få in den i lekmiljön, även om vegetationen ser tråkig ut och kanske inte uppskattas av alla brukarkategorier.

Det finns idag mycket forskning som gjorts angående barns lek och varför den är så viktig. Jensen och Harvard (2009), Heurlin-Norinder (2005) och Moore et. al (1992) menar att leken är viktig för barns utveckling, oavsett ifall barnen leker i naturen eller inomhus. När barnen leker utomhus kan de hitta nya användningsområden för miljön (Jensen och Harvard, 2009). Då föräldrarnas oro över barnen ökar, sker barnens lek allt närmre hemmet (Sandberg, 2009), detta samtidigt som grönytor i staden minskar (Sandberg, 2009). Därför har vikten av barns lek i naturen blivit ett kontroversiellt ämne (Woolley, 2008) som bidragit till en ökad medvetenhet om barns lek. Naturlekplatser kan antas vara bra eftersom de kan uppfylla många av de behov barn har för utelek. Trots detta anläggs fortfarande främst traditionella

lekplatser. Vad kan vara anledningen till att det anläggs få naturlekplatser, och vilken roll spelar förvaltarna i att det ser ut som det gör? För att förstå varför det anläggs så många fler prefabricerade lekredskap än naturlekplatser vill jag titta närmare på vilka skillnader förvaltare upplever i avseende på anläggning och skötsel av de två lekplatstyperna.

1.1 Mål och syfte

Målet med detta arbete är att undersöka förvaltarnas syn på lekplatser, mer specifikt vilka skillnader de upplever mellan att förvalta prefabricerade lekplatser och naturlekplatser i avseende på anläggning och skötsel.

1.2 Avgränsning

Jag har i min studie valt att lägga fokus på förvaltarens perspektiv och på kommunal lekplatsförvaltning.

1.3 Begrepp

Naturlekplats

Det finns idag ett flertal lekplatser som är anlagda efter ett ideal med naturinslag och få eller inga prefabricerade lekredskap, dock saknas tydliga definitioner.

Min definition av en naturlekplats är att den ska vara utformad av naturens resurser eller av återvunnet material och ligga i anknytning till vegetation som skogsområden eller dungar där barnen får möjlighet att skapa en egen, skyddad miljö (se figur 1). Denna typ av lekplats har ekologiska kvalitéer som bland annat minskad miljöbelastning och ökad biologisk mångfald (Nilsson, 2003).

Figur 1. Exempel på en naturlekplats

Prefabricerad lekplats

En prefabricerad lekplats består till stor del av producerade lekredskap vilka levereras klara för montering (se figur 2). De prefabricerade lekredskapen är idag utformade efter de rekommenderade säkerhetsstandarder (SS EN 1176-1177) som finns, vilket gör dessa lekplatser säkra och relativt enkla att anlägga.

Figur 2. Exempel på en prefabricerad lekplats.

1.4 Kunskapsbakgrund

1.4.1 Utomhuslek

Leken är barns sätt att lära sig och är en komplicerad process (Moore et al., 1992). Forskningsresultat visar att leken hos barn är väldigt viktig då den utvecklar bland annat samspelet, språket, balansen, koordinationen (Fjørtoft, 2004; Heurlin-Norinder, 2005; Jensen och Harvard, 2009), läran om tyngdkraften (Moore et al, 1992) och förbättrar fysiken (Söderström et. al, 2004). Studier har visat att hjärnan behöver stimulans, då en allt för enförmig miljö kan verka hämmande för hjärnan (Grahn, 1991).

Moore et al. (2007) menar att leken har förändrats. Allt större andel av leken sker inomhus vilket kan bero på enförmiga lekplatser och det ökade trycket av trafiken i form av fler bilar som passerar i en allt högre hastighet vilket kräver uppsikt över barnen (Qvennerstedt, 2004). Då föräldrarnas oro över barnen ökar, påverkas barnens lek (Sandberg, 2009). Leken sker allt närmre hemmet och blir allt mindre spontan (Sandberg, 2009).

Själva uteleken har blivit allt mer bunden till familjens vardag då allt fler barn spenderar längre tid på förskolan (Mårtensson, 2004). Forskning visar att mindre lek utomhus gör att barns hälsa försämras vilket gör att leken utomhus blir mer och mer betydelsefull (Meucci et al., 1997). Leken utomhus genererar positiva hälsoeffekter som ökad styrka och smidighet hos barnen (Fjørtoft, 2004; Söderström et. al, 2004). Naturliga föremål som stenar, löv och grenar ses som viktiga lekelement av barnen och är en viktig del i lärandet (Meucci et al., 1997; Qvennerstedt, 2004; Jensen och Harvard, 2009). Hur själva leken och utvecklingen påverkas av naturen och vikten av naturlekplatser har tidigare haft låg prioritet inom forskningen (Fjørtoft och Sageie, 2000) men är idag ett mycket diskuterat ämne (Qvennerstedt, 2004).

1.4.2 Utformning av lekmiljön

Naturlika miljöer har visat sig ha många fördelar för barn. Grahn et al. (1997) studerade två förskolegårdar av olika typ, en som innehöll mycket naturlig vegetation och en mindre gård som var mer steril med återhållen vegetation och lekredskap. Studien visade att barnen hade ett mer socialt samspel och använde sin fantasi mer på den gård som var utformad med naturlig vegetation i jämförelse med den mer sterila gården, vilket syntes i leken. Den naturligt utformade gården gav ett lugn samtidigt som vegetationen ökade rörelsemönstret hos barnen. Grahn et al. (1997) menar att studien kan ha påverkats av skolgårdens storlek. Den med rik vegetation var större vilket gjorde att barnen kunde röra sig friare utan att störas av allt för många intryck. Gården med naturlig vegetation kan också ha gett barnen en annan trygghet i leken jämfört med den återhållsamma gården, vilket anses som en viktig del av leken (Brown, 1984; Norén- Björn et al., 1993; Qvennerstedt, 2008).

När man utvärderar var barnen leker i utemiljön har man kunnat se att buskar och sandlådor är två av de viktigaste platserna för lek, så även variation i underlaget, träd, inslag av vatten och dungar (Söderström et al., 2004; Qvennerstedt, 2004). Även Fjørtoft (2004) beskriver hur variationen av träd och buskar är viktig för en varierad lek, så även topografin. Vegetationen i sig har positiva effekter. Vegetationen filtrerar luften och gör den renare, vilket gynnar barnens hälsa (Qvennerstedt, 2004).

Kombinationen av natur och lekmoduler är på lekplatser att föredra. Detta då en naturlig miljö fångar barns nyfikenhet och fantasi med sin variation och möjlighet till att förändras (Kirkby, 1989; Norén- Björn et al., 1993; Olwig, 1999; Jensen och Harvard, 2009). De lösa pinnarna och löven kan användas för att bygga kojor (Fjørtoft, 2004) vilket även utvecklar och stimulerar leken (Qvennerstedt, 2004; Moore et al., 2007). Det har visat sig att leken vid de prefabricerade lekmodulerna inte uppfyller barnens behov (Lindholm, 1995). Ofta sker leken i den omgivande naturliga miljön (Kirkby, 1989; Qvennerstedt, 2004; Woolley, 2007). Trots detta menar Moore et al. (1992) och Woolley (2007) att lekplatsen behöver variation. Att enbart plantera vegetation på en plats tänkt för barnens lek utan lekmoduler är inget bra alternativ (Moore et al., 1992; Mårtensson, 2004; Jansson, 2008; Jansson, 2009).

1.4.2.1 Säkerhet

Föräldrarna spelar en allt större roll för hur lekmiljöer utformas då de gärna ser att lekplatsen är inhägnad för att upplevas som en säker plats för barnens lek (Moore et al., 2007). Barnen kommer att testa lekredskapen på sådana sätt som de inte är planerade för (Moore et al., 2007). En väl fungerande lekplats är därför utformad med förståelse för barnens lekbeteende. På så sätt kan man förhindra att det skapas farliga lekplatser (Moore et al., 1992). Lekplatsens redskap ska komplettera utemiljön och få barnen att ta egna initiativ till lek. Det bör samtidigt finnas möjlighet till en naturupplevelse där de kan känna sig trygga (Norén-Björn et al., 1993; Malmö gatukontor, 2006) och spontana besök kan ske (Nilsson, 2003). Studier har även visat att barn som leker i naturliga miljöer har lättare att uppfatta faror och vad som är säkert att leka med (Norén-Björn et al., 1993). Nilsson (1970) menar även att barn inte leker med farligare saker än de kan hantera vilket gör att föräldrarnas oro innebär en konflikt.

Barn har behov av frihet, samtidigt som föräldrarnas oro och regleringar gör att lekplatsen blir tråkig (Norén-Björn et al., 1993). Barnen drar sig då till andra platser där leken kan bli betydligt farligare (Nilsson, 1970; Norén-Björn et al., 1993; Qvennerstedt, 2004). Säkerheten med de nya standarder som införts har fått så stor vikt i arbetet med dagens lekplatser att man enligt Qvennerstedt (2004) har glömt av lekens värde.

1.4.2.2 Regler

Den 1 januari 1999 kom en standardisering av lekredskap (SS EN 1176-1177) som är gemensam för ett antal europeiska länder (Boverket et al., 2008) och som omfattar bland annat allmänna krav, underhåll, underlag och gungor (Hags, 2009). Detta innebär att de prefabricerade utrustningarna nu kan säljas och köpas över EU:s gränser (Qvennerstedt, 2004). Denna standardisering används sedan för att bedöma om lekredskapet är säkert enligt Plan och bygglagen (PBL) och Produktsäkerhetslagen (PSL) (Boverket et al., 2008). En standard är formellt frivillig att följa om det inte finns en hänvisning till standarden i en lag eller föreskrift eller då den ingår som underlag vid upphandling (Boverket et al., 2008). Trots frivilligheten att följa dessa standarder har såväl förvaltarnas arbete som utformningen av lekplatserna påverkats mycket (Jansson, 2008).

I Plan- och Bygglagen (PBL) kapitel 3:15 - 18 § finns regler för utemiljön i form av bland annat krav på underhåll så att risken av olycksfall på lekplatsen begränsas samt hur platser bör utformas för att bli tillgänglig för alla. Att lekplatsen uppfyller de krav som finns ansvarar den som anlägger lekplatsen för, vare sig det rör sig om kommunens, bostadsrättsföreningens eller bostadsbolagets lekplats (Boverket et al, 2008). Om kraven och producentens anvisningar följs är det producenten av lekmodulerna som bli ansvarig om en olycka sker (Qvennerstedt, 2004).

1.4.2.3 Förvaltningen

Ett problem vid anläggning och skötsel av lekplatser är kommunens ekonomi som kan vara väldigt varierande och på så sätt prägla lekplatserna (Nilsson, 1970). Oavsett budget är det viktigt vid anläggning att tänka på helheten, att anlägga en lekplats på en plats barnen inte kan komma åt själva utan föräldrar är som att kasta pengarna i sjön menar Heurlin-Norinder (2005). Jansson (2009) skriver att förvaltningen av de offentliga lekplatserna är starkt beroende av hur organisationen är uppbyggd samt vilken strategi man väljer. Resultatet i hennes studie visar även vilken vikt förståelsen inom organisationen har, och varför det är viktigt för att finna en lämplig strategi.

Heseltine och Holborn (1987) skriver att många problem på lekplatsen uppstår då anläggning och skötsel utförs av olika organisationer. För att minska belastningen på ekonomin i form av skötselkostnader visar Jansson (2009) i sin studie hur en kommun kunnat minska antalet lekplatser för att satsa på de som verkligen används genom att involvera brukarna. Jansson (2009) menar även att statusen på lekplatsen och förvaltningen ökar då man låter såväl brukarna som många parkarbetare och tjänstemän i kommunen vara delaktiga i arbetet vilket i en kommun resulterade i att förvaltarna tog mer hänsyn till behovet av var barnen lekte och kunde på så vis låta buskar som användes till leken vara kvar (Jansson, 2009). Woolley (2008)

menar även att det finns andra problem än ekonomin som påverkar lekplatsernas utformning i form av regleringar och rekommendationer som hindrar arbetet med att göra lekplatserna mer kreativa och utmanande för barnen. En av de största utmaningarna idag är att lekplatserna designas av de vuxna (Olwig, 1999) som sällan förstår vikten av funktion och variationsrik lek (Moore et al., 1992). Därför menar Kirkby (1989) att man borde involvera barnen mer då det faktiskt är deras lekplats som ska utformas.

2 Metod och material

2.1 Metod

För att undersöka förvaltarnas perspektiv på prefabricerade- och naturlekplatser har jag valt att dels genomföra en intervjustudie med förvaltare och dels studera litteratur.

För att ge en helhetsbild av ämnet valde jag att göra en litteraturstudie som grundades på publicerat material i form av litteratur, avhandlingar och offentliga dokument. Till en början sökte jag information om varför leken är så viktig, vilket jag fann i en mängd litteratur genom att söka i SLU:s bibliotekskatalog på 'lekplatser'. Vidare fann jag ett antal artiklar genom att studera examensarbeten och avhandlingar gällande lek som kom att ge mig ytterligare information om naturleken och lekens betydelse.

Jag gjorde ett medvetet val av förvaltare för intervjustudien för att få svar på vilka skillnader lekplatsförvaltare upplever mellan prefabricerade- och naturlekplatser avseende anläggning och skötsel. Främsta kriteriet var att hitta två kommuner som hade arbetat med såväl prefabricerade lekplatser som naturlekplatser. För att undersöka olika typer av kommuner valdes en stor kommun och en liten. Sävsjö är en mindre kommun som har satsat på en stor naturlekplats, samtidigt som de har ett antal prefabricerade lekplatser, medan Malmö är en stor kommun som har satsat stort på varierande lekplatser med olika material och utformningar, så kallade temalekplatser.

Jag genomförde två halvstrukturerade intervjuer där jag under det personliga mötet med förvaltarna följde en utarbetad intervjuguide. Denna intervjuguide bestod av ett antal teman kopplade till förvaltning av de två lekplatstyperna: utbud/fördelar och nackdelar, ekonomi, organisation, material, krav på tillgänglighet och säkerhet, brukarna/avgörande och övrigt samt förslag på frågor (se bilaga 1). Dessa teman inriktade sig på att jag skulle få ta del av olika aspekter på erfarenheter av prefabricerade- och naturlekplatser.

Jag valde att utföra besöken personligen då jag ansåg att jag kunde föra en djupare dialog med förvaltaren och på så vis lättare reda ut frågetecken om det skulle uppstå under intervjun. Jag ansåg att en halvstrukturerad intervju i form av möte ansikte mot ansikte skulle ge mig rikast resultat vilket även Gillham (2008) menar är bästa sättet att utföra en intervju på. En nackdel i mitt utförande var att jag aldrig tidigare hade utfört intervjuer, vilket kan påverka frågorna och fokus under intervjun. Det är därför viktigt att utföra testintervjuer (Gillham, 2008) vilket gjordes för att förbättra min intervjuguide. Jag kom att utföra en halvstrukturerad intervju där ett mindre antal frågor ställdes för att sedan följa upp svaren (Gillham, 2008). Detta då jag ville få en öppen dialog där jag fick förvaltarna att prata och svara på mina frågor genom att leda dem in på ett ämne. Det negativa med att göra en intervju ansikte mot ansikte är att det är tidskrävande och svårt att anteckna samtidigt (Gillham, 2008) vilket gör det svårt att under intervjun uppfatta om jag faktiskt fått svar som kan analyseras i slutändan. Intervjun genomfördes med två förvaltare och min metod är kvalitativ då jag får djupa kunskaper från få förvaltare istället för att samla kunskaper från flera förvaltare. Genom den kvalitativa

metoden anser jag att jag får en djupare förståelse för problematiken som förvaltarna utsätts för vid lekplatsförvaltning.

2.2 Analys

Jag valde att registrera mina intervjustudier med bandspelare och kompletterande anteckningar för att fånga upp allt av vikt under intervjuerna. För att sedan kunna redovisa intervjun krävdes tolkning och urval (Gillham, 2008) vilket var en stor utmaning då man ska skriva det som faktiskt sagts under intervjun. Materialet bearbetades sedan genom meningskoncentrering där ett urval och en sammanfattning av informationen gjordes.

3. Resultat

Här beskrivs vad som kom fram under intervjuerna med de kommunala tjänstemännen.

3.1 Utbud

Sävsjö kommun är en ganska liten kommun som idag förvaltar 28 lekplatser på kommunal mark där en av lekplatserna är en naturlekplats. Utöver dessa 28 lekplatser förvaltar de även 14 lekplatser på daghem och skolgårdar.

Malmö som är en stor kommun har cirka 120 lekplatser att förvalta där de har valt att satsa på variationsrika lekplatser för att sticka ut från andra kommuner i landet. Detta har bidragit till att 24 av dessa 120 lekplatser idag är temalekplatser och cirka 3-4 av lekplatserna har inslag av naturliga element. Lekplatserna har man valt att dela in i olika typer, stadsdelslekplats, kvarterslekplats och närlekplats, där närlekplatsen är den lilla lekplatsen på till exempel bostadsgården och stadsdelslekplatsen är den stora lekplatsen i centrum. Indelningen innebär att varje lekplatstyp ska innehålla en viss mängd lekmoduler, som sandlåda, gungställning, bollplan med mera.

3.2 För- och nackdelar

Förvaltaren i Sävsjö kommun beskriver under intervjun hur viktig den omgivande miljön är vid lekplatserna. En naturlekplats på så sätt som de har byggt upp skulle inte bli lika intressant om den hade varit placerad på en öppen gräsyta. Det gör att kommunen har en fördel vid utformning av en naturlekplats eftersom den omgivande skogen finns in på knutarna. Samtidigt upplevs vegetation på en lekplats ur säkerhetssynpunkt som en nackdel då de vuxna vill kunna se barnen överallt.

I Sävsjö kommun upplever förvaltaren trots säkerhetssynpunkten att det finns fördelar vid anläggning av en naturlekplats, vilket blir billigare jämfört med en prefabricerad lekplats. Även materialet som i regel består av obehandlat trä är en fördel då det har låg miljöpåverkan. En annan stark sida hos naturlekplatsen är att den ständigt förändras, bland annat med årstiden då löven skiftar färg samt genom ombyggnation och utbyte av lekmoduler på lekplatsen. Förvaltaren menar dock att den prefabricerade lekplatsen har en stor fördel då den inte kräver så mycket underhåll när den väl är anlagd, endast tillsyn och arbeten vid skadegörelse. Den största nackdelen hos naturlekplatsen är att underhållet blir dyrare då den kräver fler insatser som utbyte och påfyllning av underlaget. Hållbarheten av de tunnare grenarna på naturlekplatsen utgör i Sävsjö kommun ytterligare skötselinsatser, vilket sker var 4-5 år. Att träet blir halt vid regn är ytterligare en nackdel ur säkerhetssynpunkt menar förvaltaren, då barnen lätt kan halka och slå sig.

Förvaltaren i Malmö kommun upplever även han fördelar i anläggningen, vilken blir billigare vid en naturlekplats jämfört med en prefabricerad lekplats. Dock uppstår nackdelar i underhållet, då det blir dyrare i och med att en naturlekplats kräver flera insatser i form av utbyte och påfyllning av underlaget. Att en naturlekplats består av vegetation ses idag som ett hot mot säkerheten enligt förvaltaren i Malmö. Detta gör att man tvingas röja mycket

vegetation eftersom det lätt kan bli ett tillhåll för knarkare och andra skumma typer. Förvaltaren i Malmö menar då att det uppstår en konflikt mellan säkerheten och lekvärdet. På en prefabricerad lekplats är vikten av vegetation inte lika stor. Därför ses naturlekplatsens vegetation ur säkerhetsaspekten som ett negativt inslag av förvaltarna i Malmö kommun.

3.3 Säkerhet

I Sävsjö kommun följs de säkerhetsstandarder och rekommendationer som finns (SS EN 1176-1177) angående fallunderlag, säkerhetsavstånd med mera vid anläggning av lekmoduler på naturlekplatsen. Som fallunderlag används tallbark vilket läggs med en fraktion på 40-50 mm. Förvaltaren anser att det är extra viktigt att vara noggrann på en naturlekplats och att till exempel utföra en grundlig kontroll av bland annat spetsiga vinklar och sprickor. Därför har all personal som förvaltar lekplatserna i Sävsjö kommun gått en säkerhetskurs som gör att de är extra uppmärksamma på dessa typer av faror. Vid nyanläggning på naturlekplatsen görs en skiss över placeringen av lekmodulerna eftersom det är svårt att göra en ritning med exakta mått då man inte kan veta hur till exempel en gren kommer att se ut. Sedan utför förvaltarna själva anläggningen av lekplatsen. För att kontrollera att lekplatsen följer säkerhetsanvisningarna har man valt att ta in extern hjälp från ett företag som producerar lekmoduler vilket förvaltaren anser räcker då säkerhetsreglerna som finns är rekommendationer och inte lagar.

Även i Malmö kommun använder man sig av de säkerhetsstandarder som finns (SS- EN 1176-1177) vid anläggning av lekplatser då man vill göra allt för att lekplatsen ska vara så säker som möjligt. Förvaltaren betonar vikten av noggrannhet vid anläggning av lekplatser, då främst naturlekplatser. Varje vecka sker en ytlig kontroll av lekmodulerna på lekplatserna, vilket ingår i driften. Sedan utförs minst en gång om året underhåll i form av en grundlig kontroll av lekplatserna där varenda skruv kontrolleras. Det sker på samma sätt oavsett om det är en naturlekplats eller en prefabricerad lekplats. Gällande själva utformningen av naturlekplatser följs de rekommendationer som finns angående fallunderlag, säkerhetsavstånd med mera. Vid anläggning utför Malmö kommun som beställare en ritning av lekplatsen som sedan anläggs av en entreprenör. Efter anläggning utförs en egen kontroll för att se om ritningen följts. Därefter utförs en besiktning av entreprenörens certifierade personal. För att Malmö kommun ska ta över lekplatsens förvaltning kräver de ett besiktningsdokument där lekplatsen blivit godkänd utan anmärkningar.

3.4 Tillgänglighet

När det kommer till tillgänglighet för olika typer av funktionshinder är det något som man jobbar med redan i planeringsstadiet i Sävsjö kommun, något som förvaltaren anser vara ett mycket svårt och utmanande arbete. Han anser dock att naturlekplatsens underlag i form av tallbark gör det lättare för rullstolsburna att ta sig fram om man jämför med ett underlag av sand som ofta läggs som fallunderlag på de prefabricerade lekplatserna.

I Malmö kommun anser man att det är en stor utmaning att göra lekplatserna tillgängliga för alla barn, vilket man även i denna kommun försöker att arbeta med redan i planeringsstadiet. Förvaltaren menar att det blir mycket kostsamt att renovera upp de befintliga lekplatserna så

de blir tillgängliga för såväl blinda som rullstolsburna. Samtidigt finns det risk för att tillgänglighetsanpassningen skapar en relativt trist och enformig lekplats. Därför är det enligt förvaltaren svårt att få en naturlekplats tillgänglig för alla i de lekmiljöer som utformas i den befintliga vegetationen.

3.5 Ekonomi

Då det kommer till ekonomin menar förvaltaren i Sävsjö kommun att anläggningen av en prefabricerad lekplats blir väldigt dyr om man jämför med en naturlekplats till vilken man inte behöver göra några direkta inköp av lekmoduler. Den stora posten vid anläggning av naturlekplatsen blir själva arbetskraften. Den prefabricerade lekplatsen kräver dock inte så mycket i form av upprätthållande skötsel och anläggning, främst påfyllning och byte av sand. Skötseln är mer kostsam för en naturlekplats enligt förvaltaren.

Vid utvärdering av de ekonomiska posterna i Malmö kommun gällande prefabricerade- och naturlekplatser ansåg förvaltaren även i denna kommun att den prefabricerade lekplatsen var väldigt dyr i anläggning men att den sedan inte kräver så mycket i form av upprätthållande skötsel mer än byte av sand som var en av de större driftposterna. Han menar även att det slitage som sker på den prefabricerade lekplatsen på bland annat gungor, sandlådesarg och kedjor är en ganska liten post då de inte behöver bytas ut varje år. Den stora posten vid anläggning av naturlekplatser är arbetskraften och maskintimmarna, eftersom naturlekplatsen inte har prefabricerade lekmoduler som är designade och tillverkade av någon annan. Naturlekplatser kräver däremot höga personalkostnader vid anläggningstillfället då det inte finns någon instruktionsbok som visar hur lekplatserna ska byggas med exakta mått på avstånd och utformning. Förvaltaren anser att det är lättare att räkna på kostnaden för själva anläggningen av naturlekplatser än på driften av dem. På sådana lekplatser kan det bli dyrare att komplettera eller byta ut materialet då det ofta krävs maskiner då till exempel en stock behöver bytas ut. Vid driften av en prefabricerad lekplats uppstår slitage på gungor och kedjor vilket endast kräver en person samt inköpet av den nya delen, och blir på så vis inte lika kostsamt. Dock uppstår en post som varje år kostar kommunen enorma summor, då främst på de prefabricerade lekplatserna, vilket är skadegörelsen som förvaltaren i Malmö menar är en större post i en stor kommun jämfört med en liten kommun.

3.6 Organisation

Anläggning och skötsel av Sävsjö kommuns lekplatser utförs av samma arbetslag. De arbetar efter att alla i laget ska ha kunskapen att kunna utföra allt vilket förvaltaren menar bidrar till ett mer varierande arbete. Att applicera detta på en större kommun menar förvaltaren i Sävsjö kan vara svårt då han anser att en liten kommun har en öppnare dialog mellan avdelningarna. I en liten kommun är det lättare att låta personalen utföra varierande arbetsuppgifter än i en stor kommun där arbetet måste delas upp på ett tydligt sätt då kommunikationsvägarna är längre.

Förvaltaren i Malmö kommun menar att man i en stor kommun har svårt att utföra både anläggning och skötsel av samma arbetsteam. Därför har man delat upp detta så det utförs av olika avdelningar. Detta gör det enligt förvaltaren svårt att veta exakta kostnader för de olika lekplatstyperna då man inte har samma överblick över samtliga kostnader.

3.7 Brukarna

Brukarna i Sävsjö kommun har tidigare inte haft så stor påverkan på utformningen av lekmiljön. I samband med en minskad budget till skötseln av lekplatserna lät förvaltaren brukarna få vara delaktiga och säga sitt om Sävsjös lekplatser genom en enkät som skickades ut till invånarna i kommunen. Det kom då fram att brukarna var intresserade av enkla lekplatser bestående av utlagda stenar och vippbrädor. Det efterfrågades även fler naturlekplatser.

Att förvaltaren från början anlade en naturlekplats i Sävsjö kommun hade inte med brukarnas behov att göra. Förvaltaren själv ansåg att miljön var passande och ville utforma en lekplats som kunde locka barnen. Idag är denna naturlekplats attraktivast av de lekplatser som finns i Sävsjö kommun. Såväl dagisbarn som tonåringar leker på platsen, vilket enligt förvaltaren kan bero på läget, den rika variationen som uppstår i leken samt möjligheten att kunna grilla och sitta ned samtidigt som barnen leker. Förvaltaren har överlag märkt att de lekplatser som ligger i anknytning till vegetationsområden är mer använda än de lekplatser som ligger på en öppen gräsyta oavsett om det är en prefabricerad- eller naturlekplats vilket han har i åtanke vid nyanläggning av lekplatser.

Även Malmö kommun arbetar med att låta brukarna vara delaktiga i utformningen av lekmiljön. De utför olika projekt som innebär att de går ut i stadsdelar för att involvera brukarna. Förvaltarna på kommunen ringar på så vis in problem och önskemål på lekplatserna, vilka sedan följs upp. Förvaltaren i Malmö har märkt att föräldrarna gärna vill kunna sitta på en bänk och se sitt barn vart det än befinner sig på lekplatsen därför efterfrågas beskrivningsarbeten vilket kan tala emot anläggning av naturlekplatser. Detta menar han skulle kunna minimeras om föräldrarna var mer delaktiga i barnens lek.

4. Diskussion

Nedan kommer jag inledningsvis att diskutera vad jag kommit fram till under mina intervjuer. Jag har valt att lyfta fram de aspekter som visade sig ha betydelse för skillnader mellan förvaltning av de två lekplatstyperna för att därefter diskutera min metod.

4.1 För- och nackdelar

Genom mina intervjuer kunde jag nå målet med arbetet: att se vilka för- och nackdelar som upplevs mellan prefabricerade lekplatser och naturlekplatser i avseende på anläggning och skötsel. De båda kommunernas förvaltare upplever skillnader i ekonomin. Naturlekplatsen är billigare att anlägga men är dyrare i drift än en prefabricerad lekplats. Naturlekplatsen kräver fler insatser som utbyte och påfyllning av underlaget. Skötseln innebär på naturlekplatsen fler insatser och mer tillsyn då det lätt kan uppstå skador på lekplatsen som kan innebära säkerhetsrisker för de lekande barnen. En prefabricerad lekplats kräver inte samma uppmärksamhet då den är beräknad att hålla ett visst antal år och utformad med ett mer hållbart material vilket innebär mindre drift. Detta tror jag är en viktig anledning till att kommunerna hellre anlägger prefabricerade lekplatser trots att de är dyrare vid själva anläggningstillfället.

En skillnad som Sävsjö kommun upplever mellan de två typerna av lekplatser är att materialet på naturlekplatsen oftast är obehandlat vilket är en fördel då det minskar miljöpåverkan. Den minskade miljöpåverkan tror jag kommer att bli en allt större och viktigare fördel i framtiden då miljöarbetet blir allt viktigare. En annan skillnad är att naturlekplatsen förändras med årstiden då löven skiftar färg. Detta ses i som en stor fördel jämfört med den prefabricerade lekplatsen som inte är så variationsrik. Den stora fördelen med den prefabricerade lekplatsen ansåg de båda kommunernas förvaltare låg i säkerheten. Prefabricerade lekplatser kan anläggas utan vegetation som ses som ett hot mot säkerheten och är tillverkad med material som är mer hållbara vilket ses som positivt av förvaltarna.

4.2 Säkerhet

Under mina intervjuer men de två förvaltarna kom säkerhetsarbetet fram som en av de viktigaste anledningarna till att inte fler naturlekplatser anläggs. Förvaltaren i Malmö kommun menade att fokus kring val av lekplatsens utformning idag ligger på säkerhet. Buskage som inte hållits efter ordentligt tas bort då det är det lättaste sättet att göra en plats säker även om de är en attraktiv plats för barnen att leka i. Norén-Björn et al. (1993) skriver om hur de naturliga elementen är viktiga för att barnens fantasi. Barnen leker helst i den naturliga miljön kring lekplatsen (Qvennerstedt, 2004; Woolley, 2007). Detta samtidigt som de naturliga elementen ses som hot för barnens säkerhet. Att hitta en medelväg mellan det intensiva säkerhetsarbetet och lekvärdet för barn när det gäller vegetation tror jag kommer att bli av allt större vikt. Detta är särskilt viktigt eftersom barns hälsa blir allt sämre på grund av för lite fysisk aktivitet (Meucci et al., 1997).

I Sävsjö kommun efterfrågades fler enkla lekplatser med stenar och vegetation vilket säkerhetsarbetet ofta sätter stopp för. På grund av de standardiseringar som infördes den 1

januari år 1999 (Boverket et al., 2008) har förvaltarna påverkats och så även lekplatsernas utformning. Norén-Björn et al. (1993) skriver också att naturliga miljöer gör det lättare för barnen att upptäcka faror och säkerheter, vilket förvaltarna menar borde låta inverka vid lekplatsernas tänk om säkerhet. Självklart måste lekplatsen vara säker, men något som alla människor bör ha i åtanke är att barn normalt inte leker med farligare saker än vad de kan hantera vilket även Nilsson (1970) påtalar.

Förvaltaren i Malmö kommun beskrev även hur privata initiativ blev allt mer vanligt. Brukarna vill själva ansvara för skötsel och anläggning av lekplatserna. Sådana initiativ tvingas man idag säga nej till då man trots allt som kommun är ansvarig för säkerheten om något skulle hända vilket även påtalas av Jansson (2008). Jag kan på så vis tycka, precis som förvaltarna hävdade, att allt säkerhetsarbete tar bort mycket av själva leken och spänningen med den. Kanske hade man kunnat arbeta bort mycket av säkerhetsarbetet om man involverade brukarna mer. De kanske kunde se vegetationen som ett lekelement som är viktigt för barnens lek istället för ett hinder.

Kirkby (1989), Qvennerstedt (2004) och Woolley (2007) skriver att den mesta leken sker i omgivande vegetation vilket gör att man bör få föräldrarna att fundera över hur långt man egentligen ska gå för att låta en lekplats vara säker. Det säkraste är att inte ha någon lekplats överhuvudtaget. Har säkerhetsarbetet kommit så långt att förvaltarna helt enkelt väljer att avstå från att anlägga fler lekplatser? Om fallet är så anser jag att synen på säkerhet vid lekplatserna måste förändras innan barnen helt slutar att leka på lekplatserna. Det viktiga är trots allt att barnen får utlopp för sin fantasi och lek.

4.3 Organisation

När det kom till den största skillnaden mellan lekplatsförvaltningen i Sävsjö och Malmö kommun låg den i hur själva organisationen var uppbyggd vilket de båda förvaltarna menade hade att göra med kommunernas storleken. I en stor kommun är vägarna för olika beslut längre vilket de båda förvaltarna menade påverkar skötseln och anläggningen av lekplatserna då man tvingas att fördela arbetet mellan olika arbetslag med olika kunskap och intressen. Nilsson (1970) menar att kommunernas ekonomi på så vis kan prägla lekplatserna. I en stor kommun tror jag att det krävs starkare argument än en liten kommun till att få ”extra” pengar i sin budget som idag ofta behövs för att renovera de äldre lekplatserna. För att finna starka argument tror jag att man måste ha full koll på lekplatsens exakta kostnader. Detta menade förvaltaren i Malmö kommun var svårt eftersom skötsel och anläggning av lekplatserna utfördes av olika arbetsteam, vilket även Heseltine och Holborn (1987) påtalar som ett problem. Att Sävsjö kommun jobbar efter att alla arbetare ska kunna utföra såväl anläggning som skötsel av lekplatserna gör att förvaltaren där har full koll på de ekonomiska posterna. Enligt förvaltaren innebär det att han lättare kan argumentera för pengar till lekplatsernas drift och utformning.

4.4 Skötsel med barns perspektiv

Under de halvstrukturerade intervjuerna framkom det att den intensiva driften av utemiljön var ett problem för barns lek. De båda förvaltarna talade om hur barnen använde grenar, stenar och löv till leken, vilket idag anses inge ett skräpigt intryck och då städas bort. Naturliga föremål som stenar, löv och grenar ses som viktiga lekelement av barnen och är en viktig del i lärandet (Meucci et al., 1997; Qvennerstedt, 2004; Jensen och Harvard, 2009). Barnen kan se naturens potential, genom plasticiteten hos materialet kan de sedan utveckla olika lekar (Olwig, 1999). Därför menar förvaltarna att man måste få in en rutin på att låta det naturliga lekmaterialet få ligga kvar på platsen, vilket är ett arbete som förvaltarna i Sävsjö och Malmö kommun idag anser vara mycket svårt. Kanske framförallt då jag tror att vi inte har barnens lek i åtanke vid de olika skötselinsatser i form av upptagning av bland annat höstlöv, vilket även påtalades av förvaltarna.

4.5 Metoddiskussion

Hur jag har valt att söka information har säkerligen påverkat mitt arbete då mycket av informationen jag hittat har varit skriven ur brukarnas synvinkel, inte förvaltarnas. Arbetet har till stor del influerats av brukarnas syn på lekplatser och på så vis påverkat slutresultatet. Att jag läste in mig på ämnet innan intervjuernas genomfördes kan ha påverkat utformningen av min intervjuguide till viss del, vilket kan ha inverkat på mitt resultat. Även mina egna åsikter tror jag har influerat mitt arbete då jag innan arbetet hade en förutfattad mening om att det anlades få naturlekplatser.

Utformningen av min intervjuguide i form av teman tror jag hade en positiv inverkan på intervjuerna. Den halvstrukturerade intervjuformen gjorde att jag fick ett bättre flyt och större öppenhet i intervjuerna jämfört med om jag hade använt en mer strukturerad intervjuform vilket även Gillham (2008) hävdar. Nackdelen med att välja denna typ av intervju var att det innebar en stor utmaning att aktivt lyssna och samtidigt försöka utvärdera förvaltarnas svar. Det var svårt att avgöra om jag under intervjun verkligen fått svar på mitt syfte och mina dolda frågeställningar. Då det var första gången jag genomförde intervjuer på detta sätt tror jag självklart att detta påverkade intervjuens utförande. Jag hade svårt att till exempel under intervjun ifrågasätta ord som kan inneha flera betydelser, då mycket fokus låg på att vara aktivt lyssnade.

Bandningen av mina intervjuer var en stor hjälp för mig då det var svårt att hinna anteckna hela intervjun och samtidigt vara aktivt lyssnande. Att använda en bandspelare kan påverka öppenheten i samtalet, men i mina intervjuer var de båda förvaltarna väldigt öppna med sina åsikter och sin kunskap.

Min metod bygger på intervjuer med två förvaltare vilket kan påverka resultatets generaliserbarhet då det är svårt att dra slutsatser gällande alla kommuners förvaltningar genom två förvaltare och två intervjuer. Samtidigt har det medvetna valet av förvaltare och kommuner också påverkat mitt resultat då det är två individer som har olika erfarenheter, kunskaper, åsikter och bakgrunder inom ämnet. Jag tror att jag nått en djupare förståelse för förvaltarnas perspektiv genom valet av en kvalitativ metod. Ett annat tillvägagångssätt som

till exempel en enkät till ett flertal kommuner i landet tror jag hade varit svårt att få en öppenhet i på samma vis som jag fick genom personliga möten.

Valet av kommuner har också påverkat mitt resultat då jag medvetet valde att jämföra en mindre och en större kommun. Hade jag istället gjort ett urval mellan två kommuner av samma storlek hade resultatet kanske blivit annorlunda.

5. Slutsats

Sammanfattningsvis visar mitt resultat framförallt på hur anläggningskostnaderna skiljer sig åt mellan de olika lekplatstyperna. Ett stort problem för förvaltarna gällande valet av lekplats är säkerhetsarbetet som idag spelar en viktig roll i att det inte anläggs fler naturlekplatser. Det uppstår då en konflikt mellan lekvärdet och säkerheten. Förvaltarna och brukarna måste på så vis introduceras i barns värld och vikten av naturliga element för att förhindra de onödiga skötselinsatser som utförs på lekplatserna. Kommunernas minskade resurser i kombination med ett stort ansvar gör att kommunerna oftast väljer att anlägga en prefabricerad lekplats. Detta främst eftersom den prefabricerade lekplatsen är billigare i drift och mer säker. Naturlekplatsens stora nackdel är att den kräver mer tillsyn och insatser vilket är kostsamt och inverkar vid valet av lekplatstyp.

Om anläggningen av bostäder på de grönytor som är tillgängliga för barnen idag fortsätter i denna takt kommer barnen snart inte ha plats för leken. Därför tror jag att det kommer att bli ännu viktigare för förvaltarna att fundera över vilka miljöer som bäst motsvarar barns behov och önskemål, inte var skillnaden ekonomiskt ligger vid val av lekplatstyp.

6. Fortsatta studier

Jag har i mitt arbete studerat vad förvaltarna anser om valet av lekplats och var de anser att de största skillnaderna ligger vid anläggning och skötsel. För att kunna få fram ett mer rättvisande resultat är det även viktigt att ifrågasätta brukarnas roll vid förvaltningen. Vad är det egentligen brukarna vill ha på sina lekplatser, då främst barnen? Under min litteraturstudie fann jag att det påtalades att hälsoproblemen hos barnen blir allt större på grund av stillasittande. Därför tycker jag att man måste fortsätta forska i hur man ska kunna locka barnen till lek utomhus. Jag tror även att fortsatta studier bör göras kring förvaltarna och vilka problem de tampas med i verkligheten då de ska utforma platser för barns lek.

Betydelsen av lekplatsyp är ett ämne där mängden tillgängliga forskningsresultat är begränsad. Därför tycker jag att man bör fortsätta att studera hur val av material och design på lekplatserna kan ha betydelse. Hur kan utformningen av barns lekplats påverka det sociala spelet, koordinationen och fantasin? Idag är säkerhetsarbetet väldigt avgörande för valet av lekplats. För att minska denna fokusering tror jag även att studier gällande skadestatistiken för olika typer av lekplatser behöver göras. Jag tror att många föräldrar behöver se ett resultat av hur stor skaderisken vid de olika lekplatstyperna faktiskt är.

7. Litteraturförteckning

- Boverket, Konsumentverket och Sveriges Kommuner och Landsting, SKL. (2008). *Regler i Sverige för lekplatser och lekredskap* [online]. Tillgänglig: http://www.boverket.se/Global/Webbokhandel/Dokument/2008/KOV_lekplatser_folder.pdf [2011-04-06]
- Brown, J, G. (1984). Playground design and preschool children's behaviors. *Environment and behavior* 16 (5), 599-626.
- Fjørtoft, I. (2004). Landscape as playscape: The effects of natural environments on children's play and motor development. *Children, Youth and Environments* 14 (2), 21-44.
- Gillham, B. (2008). *Forskningsintervjun- Tekniker och genomförande*. Studentlitteratur. Malmö: Holmbergs.
- Grahn, P. (1991). *Om parkers betydelse*. Alnarp: Stad & Land nr 93.
- Grahn, P., Mårtensson, F., Lindblad, B., Nilsson, P. och Ekman, A. (1997). *Ute på dagis*. Alnarp: Stad & land nr 145.
- Hags.(2009). *Dags att se över din lekplats* [online]. Tillgänglig: http://catalog.hags.com/dags/Dags_att_se_över_2009R03.pdf [2011-06-02]
- Herrington, S och Studtman, K. (1998). Landscape interventions: new directions for the design of children's outdoor play environments. *Landscape and Urban Planning* 42, 191-205.
- Heseltine, P och Holborn, J. (1987). *Playgrounds- the planning, design and construction of play environments*. London: Mitchell.
- Heurlin-Norinder, M. (2005). *Platser för lek, upplevelser och möten*. Stockholm: Lärarhögskolan i Stockholm.
- Jansson, M. (2008). *Kommunala lekplatser i tider av förändring*. Rapport 2008:9 [online]. Tillgänglig: http://pub-epsilon.slu.se:8080/471/01/marit_jansson_090108.pdf [2011-03-31]
- Jansson, M. (2009). *Management and use of public outdoor playgrounds*. Doctoral Thesis, Swedish University of Agricultural Sciences.
- Jensen, M och Harvard, Å. (2009). *Leka för att lära- utveckling, kognition och kultur*. Sverige: Lund Studentlitteratur AB.
- Kirkby, M. (1989). Nature as refuge in children's environments. *Children's Environments Quarterly* 6 (1), 7-12.

- Lindholm, G. (1995). *Skolgården- vuxnas bilder barnets miljö*. Alnarp: Stad & Land nr 129.
- Malmö Gatukontor. (2006). *Lekplatsprogram för Malmö - Policy och åtgärdsprogram för stadens lekplatser* [online]. Tillgänglig: <http://www.malmo.se/download/18.277e98d6124482a8bfe80007607/lekplatsprogram.pdf> [2011-05-24]
- Meucci, S och Redmon, J. (1997). Safe spaces: California children enter a policy debate. Planning safe spaces with children. *Social Justice*, 24, 56-63.
- Moore, R., Goltsman, S och Iacofano, D. (1992). Andra upplagan. *Play for all Guidelines: Planning, Design and Management of Outdoor Play Settings for All Children*. USA: MIG Communications.
- Mårtensson, F. (2004). *Landskapet i leken- en studie av utomhuslek på förskolegården*. Doktorsavhandling. Institutionen för landskapsplanering, SLU: Alnarp.
- Nilsson, N. (1970). Första upplagan. *Busarna i lekplatsdebatten: tekniker, politiker, mammor!* Stockholm: Esselte tryck.
- Nilsson, N. (2003). *Den barnvänliga staden- tips och idéer att pröva*, IPA- Barns rätt till lek: Tierp.
- Norén-Björn, E., Mårtensson, F och Andersson, I. (1993). Första upplagan. *Uteboken*. Uppsala: Almqvist & Wiksell.
- Olwig, K, R. (1999). The childhood deconstruction of nature. *Children`s Environments Quarterly* 6 (1), 19-25.
- Qvennerstedt, B. (2004). *Dubbelt så bra- hälften så dyr- Hälften så dyr- dubbelt så bra* [online]. Tillgänglig: <http://www.ipa-sweden.org/upload/IPA%2060dpi.pdf> [2011-03-30]
- Sandberg, M. (2009). *Barn och natur i storstaden- en studie av barns förhållande till naturområden i hemmets närhet- med exempel från Stockholm och Göteborg* [online]. Tillgänglig: <http://www.friluftsforskning.se/download/18.71552e2411fa881a5cb800030978/FIF+rapport+9.pdf> [2011-03-30]
- Schlyter, T. (1976). *Möjligheter till uteaktiviteter i nya bostadsområden*. Rapport 21: 1976. Statens institut för byggnadsforskning.
- Söderström, M., Mårtensson, F., Grahn, P och Blennow, M. (2004). *Utomhusmiljön i förskolan- betydelse för lek och utevistelse* [online]. Tillgänglig: <http://www.ugeskriftet.dk/LF/UFL/2004/36/pdf/VP38866.pdf> [2011-03-30]

Woolley, H. (2008). Watch this space! Designing for children's play in public open spaces. *Geography Compass* 2 (2), 495-512.

Woolley, H. (2007). Where do the children play? How policies can influence practice. *Municipal Engineer* 160, 89-95.

Intervjuguide

Utbud, för och nackdelar

Utbud av lekplatser idag?

För- och nackdelar/möjligheter och hinder med lekplatserna?

Utmaningar gällande skötsel och anläggning?

Krav på tillgänglighet och säkerhet

Tillgängligt för alla?

Redan i planeringsstadiet?

Skillnader i säkerhet?

Regler vid anläggning av en naturlekplats?

Ekonomi

Hur ser den ut? Vilka är de stora posterna?

Organisation

Hur ser den ut? Olika personer involverade vid anläggning och skötsel?

Material

Vad?

Varför?

Brukarna/Avgörande

Hur ser ni på brukarna?

Skillnad på lekplatsens besökare/ varför?

Efterfrågas något speciellt t.ex. mer vegetation?

Vad/vem avgör vilken typ av lekplats som ska anläggas?

- Är det brukaren eller beställaren?

Övrigt